

STRESZCZENIE PLANU URZĄDZENIA LASU NADLEŚNICTWA WOŁÓW OBOWIĄZUJĄCEGO W LATACH 2015-2024

Rozdział 1 Cele gospodarowania:

- a) Zachowania lasów i korzystnego ich wpływu na klimat, powietrze, wodę, glebę, warunki życia i zdrowia człowieka oraz na równowagę przyrodniczą;
- b) Ochrony gleb i terenów szczególnie narażonych na zanieczyszczenie lub uszkodzenie oraz o specjalnym znaczeniu społecznym;
- c) ochrony wód powierzchniowych i głębinowych, retencji zlewni, w szczególności na obszarach wododziałów i na obszarach zasilania zbiorników wód podziemnych;
- d) produkcji, na zasadzie racjonalnej gospodarki drewnem oraz surowcami i produktami ubocznego użytkowania lasu;
- e) Ochrony lasów, zwłaszcza lasów i ekosystemów leśnych stanowiących naturalne fragmenty rodzimej przyrody lub lasów szczególnie cennych ze względu na:
  - zachowanie różnorodności przyrodniczej,
  - zachowanie leśnych zasobów genetycznych,
  - walory krajobrazowe,
- f) - potrzeby nauki;

Rozdział 2 Ogólna charakterystyka lasów nadleśnictwa

2.1 Położenie i powierzchnia

Nadleśnictwo Wołów jest jednym z 33-ch nadleśnictw Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych we Wrocławiu (RDLP Wrocław).

Aktualny bilans powierzchni dla nadleśnictwa za lata 2015-2024 przedstawia się następująco:

L.p.	Cecha	Obręb		Nadleśnictwo	
		Dębno	Wińsko		
		Powierzchnia ¹ - ha		%	
1	2	3	4	5	6
1	Powierzchnia ogółem	10582,60	9421,73	20004,33	100,00
2	Grunty leśne (razem)	10158,95	9243,43	19402,38	96,99
3	Grunty zalesione	9552,68	8973,06	18525,74	92,61
4	Grunty niezalesione	312,09	48,90	360,99	1,80
5	Grunty zw. z gosp. leśną	294,18	221,47	515,65	2,58
6	Grunty niezaliczone do lasów	423,65	178,30	601,95	3,01
7	- w tym grunty do zales.	-	-	-	-

¹ – Powierzchnia bez współwłasności

2.2 Rys historyczny

Nadleśnictwo Wołów w obecnych granicach i **pod obecną nazwą** zostało utworzone postanowieniem Naczelnego Dyrektora Lasów Państwowych z dnia 1 kwietnia 1983 roku.

W skład Nadleśnictwa Wołów weszło:

- Do 1945 roku lasy wchodzące w skład obecnego nadleśnictwa Wołów stanowiły:
  - w około 36% lasy państwowe,
  - w około 50% lasy dużej własności indywidualnej,
  - w około 2% lasy miejskie,
  - w około 7% lasy klasztorne,
  - w około 5% lasy drobnej własności indywidualnej.

Po upaństwowieniu tych lasów w 1945 roku weszły one w skład byłego nadleśnictwa Wołów – około 11500 ha oraz byłych nadleśnictw Jemielno – około 1500 ha i nadleśnictwo Bagno – około 5000 ha.

- W początku lat pięćdziesiątych nazwa Nadleśnictwo Wołów zmieniona została na Nadleśnictwo Dębno z siedzibą w Dębnie.
- W 1959 roku utworzone zostało nowe nadleśnictwo Wińsko z siedzibą w Wińsku, w skład, którego weszły:
  - część lasów nadleśnictwa Dębno – około 1500 ha,
  - z nadleśnictwa Jemielno – około 1300 ha,
  - z nadleśnictwa Bagno – około 3800 ha,
  - oraz grunty leśne i nieleśne z PGR i PFZ – około 1050 ha.

- Według stanu na 1 stycznia 1961 roku powierzchnia nadleśnictwa Wińsko wynosiła 7698,22ha, a nadleśnictwa Dębno 10340,35ha. Do 1972 roku obydwie te nadleśnictwa stanowiły oddzielne jednostki gospodarcze.
- Z dniem 1 stycznia 1972 roku, w wyniku reorganizacji nadleśnictw, były nadleśnictwa Dębno i Wińsko połączone zostały w jedną jednostkę organizacyjną pod nazwą Nadleśnictwo Dębno, z dwoma obrębami Dębnem i Wińskim
- Postanowieniem NDLP z dnia 1 kwietnia 1983 roku nazwa Nadleśnictwo Dębno została zmieniona na Nadleśnictwo Wołów, a w roku 1984 siedziba nadleśnictwa została przeniesiona z Dębna do nowego budynku w Wołowie.
- Operat urzędzeniowy wykonany dla Nadleśnictwa Wołów na okres od 1 stycznia 1995 r. do 31 grudnia 2004 r.
- Operat urzędzeniowy za ubiegłe 10-lecie był wykonany na okres od 1 stycznia 2005 roku do 31 grudnia 2014 roku.

2.3 Podstawy gospodarki leśnej

Podstawą prowadzenia gospodarki leśnej w minionym okresie były następujące plany urzędzeniowe:

- przybliżone tabele klas wieku – sporządzone na okres 1946 – 1947 - dla nadleśnictw Dębno, Jemielno i Bagno,
- prowizorycznego urządzenia lasu na okres od 1X 1948 do 30 IX 1958 roku – dla nadleśnictw jw.,
- rewizję użytkowania przedrębego z 1954r, sporządzona na okres 5 letni,
- rewizję użytkowania rębego z 1955r, sporządzona na okres 5 letni,
- definitywnego planu urządzenia lasu: na okres od 1.X.1961 do 30.IX.1971 roku – dla nadleśnictw Dębno i Wińsko,
- I rewizja urządzenia na okres od 1.X.1971 do 30.IX.1981 roku – dla nadleśnictw jw.
- II rewizja urządzenia na okres od 1.X.1985 do 31.XII.1994 roku – dla nadleśnictwa Wołów
- III rewizja urządzenia na okres od 1.I.1995 do 31.XII.2004 roku – dla nadleśnictwa jw.
- IV rewizja urządzenia na okres od 1.I.2005 do 31.XII.2014 roku – dla nadleśnictwa jw.
- w trakcie trwania IV rewizji wykonano Aneks do PUL na okres od 30.X.2010 do 31.XII.2014 roku – dla nadleśnictwa jw.

Wszystkie cykle urzędzeniowe wykonane były przez BUL, później przez BULiGL oddział w Brzegu.

2.4 Typy siedliskowe lasu

Dla nadleśnictwa Wołów wyznaczono 11 typów siedliskowych lasu. Zgodnie z danymi na dzień 01.01.2015 r. powierzchnia i udział procentowy poszczególnych typów siedliskowych lasu przedstawia się następująco:

Lp.	Charakterystyka siedliska	Nadleśnictwo	
		Powierzchnia ha / %	
1	2	3	4
1	BŚW	1058,95	5,61%
2	BMŚW	6005,93	31,80%
3	BMW	702,19	3,72%
4	LMŚW	4821,44	25,53%
5	LMW	1638,57	8,68%
6	LMB	0,94	0,00%
7	LŚW	876,35	4,64%
8	LW	1071,52	5,67%
9	OL	487,20	2,58%
10	OLJ	89,06	0,47%
11	LŁ	2134,58	11,30%
Suma całkowita		18886,73	100,00%

2.5 Charakterystyka gospodarki nasiennej

Na dzień 31.12.2014r. (zgodnie z LPIR-2) nadleśnictwo posiada:

I. 52,33 ha wyłączonych drzewostanów nasiennych, w tym:

- 52,33 ha: Db

II. 325,72 ha gospodarczych drzewostanów nasiennych, w tym:

- 238,44 ha: Db

- 73,20 ha: So

- 3,13 ha: Dg

- 7,21 ha: Brz

- 3,74 ha: Js

Obecnie istniejąca baza nasiennej w przypadku takich gat. jak So, Db.s, Db.b. i Brz w całości zabezpiecza zapotrzebowanie nadleśnictwa na nasiona głównych gatunków lasotwórczych.

Bloki upraw pochodnych

Na terenie Nadleśnictwa Wołów zlokalizowanych zostało 16 bloków upraw pochodnych o łącznej powierzchni 506,42 ha z tego 7 w latach 2010-2012 (pismo ZH-7133-03/2010 z dnia 04.02.2010r. oraz ZH-7133-01/2012 z dnia 18.01.2012r.), tj.:

a). Blok upraw pochodnych dla SO pochodzącej z Nadleśnictwa Oleśnica Śl. (MP/2/31685/05, obręb leśny Goszcz, region nasienny 553) w leśnictwie Smogorzów, obręb leśny Wińsko o łącznej powierzchni 16,95 ha.

b). Blok upraw pochodnych dla SO pochodzącej z Nadleśnictwa Oleśnica Śl. (MP/2/31681/05, obręb leśny Grochowo, region nasienny 553) w leśnictwie Wińsko, obręb leśny Wińsko o łącznej powierzchni 22,05 ha.

c). Trzy bloki upraw pochodnych dla SO pochodzącej z plantacji nasiennej Nadleśnictwa Oleśnica Śl. (MP/3/41185/05, obręb leśny Twardogóra, region nasienny 553):

- Leśnictwo Tarchalice, obręb leśny Dębno o łącznej powierzchni 63,81 ha.

- Leśnictwo Dębno, obręb leśny Dębno o łącznej powierzchni 61,54 ha.

- Leśnictwo Dębno, obręb leśny Dębno o łącznej pow. 62,92 ha.

d). Blok upraw pochodnych dla MD pochodzącego z plantacyjnej uprawy nasiennej nadleśnictwa Bardo Śl. (MP/3/41182/05, obręb leśny Bardo Śl., region nasienny 702) w leśnictwie Stryjno, obręb leśny Wińsko o łącznej powierzchni 65,92 ha.

e). Blok upraw pochodnych dla MD pochodzącego z plantacyjnej uprawy nasiennej nadleśnictwa Oleśnica Śl. (MP/3/41187/05, obręb leśny Twardogóra) i DB pochodzącego z wyłączonego drzewostanu nasiennej nadleśnictwa Wołów (MP/2/31669/05, obręb leśny Dębno) w leśnictwie Smogorzów, obręb leśny Wińsko o łącznej powierzchni 22,24 ha.

f). Blok upraw pochodnych dla OL pochodzącej z wyłączonego drzewostanu nasiennej nadleśnictwa Wołów (MP/2/31670/05, obręb leśny Wińsko) w leśnictwie Rudno i Mojęcice, obręb leśny Dębno o łącznej powierzchni 28,09 ha.

g). Blok upraw pochodnych dla DB pochodzącego z wyłączonego drzewostanu nasiennej nadleśnictwa Wołów (MP/2/31669/05, obręb leśny Dębno) w leśnictwie Prawików, Rudno, Mojęcice oraz Krzelów obrębów leśnych Dębno i Wińsko o łącznej powierzchni 85,51 ha.

h). Blok upraw pochodnych dla DB pochodzącej z wyłączonego drzewostanu nasiennego nadleśnictwa Wołów (MP/2/31667/05, obręb leśny Dębno) w leśnictwie Tarchalice, obręb leśny Dębno o łącznej powierzchni 9,62 ha.

i). Blok upraw pochodnych dla DB pochodzącej z wyłączonego drzewostanu nasiennego nadleśnictwa Wołów (MP/2/31668/05, obręb leśny Dębno) w leśnictwach Tarchalice i Mojęcice, obręb leśny Dębno o łącznej powierzchni 69,77 ha.

Rozdział 3 Charakterystyka warunków przyrodniczo-ekonomicznych Nadleśnictwa

POŁOŻENIE NADLEŚNICTWA WOŁÓW.

PRZYNALEŻNOŚĆ PRZYRODNICZO-LEŚNA.

Lasy Nadleśnictwa Wołów wg regionalizacji przyrodniczo-leśnej (*Trampler i in. 1990*) położone są w:

Kraina: WIELKOPOLSKO - POMORSKA (III.)

Dzielnica: Kotliny Żmigrodzko - Grabowskiej (III.9.)

Kraina: ŚLĄSKA (V.)

Dzielnica: Wrocławska (V.2.)

- Mezonegion: Obniżenia Ścinawskiego (V.2.a),
- Mezonegion: Wzgórz Trzebnicko - Ostrzeszowskich (V.2.b),
- Mezonegion: Pradoliny Wrocławskiej (V.2.f),

PRZYNALEŻNOŚĆ FIZYCZNO – GEOGRAFICZNA.

Pod względem podziału fizyczno-geograficznego lasy nadleśnictwa Wołów, położone są w następujących jednostkach fizyczno-geograficznych Polski (*Kondracki 2000*),:

OBSZAR: EUROPA ZACHODNIA

PODOBSZAR: POZAALPEJSKA EUROPA ŚRODKOWA (3)

STREFA: LASÓW MIESZANYCH

PROWINCJA: NIŻ ŚRODKOWOEUROPEJSKI (31)

Podprovincia: NIZINY ŚRODKOWOPOLSKIE (318.)

Makroregion: **Obniżenie Milicko - Głogowskie (318.3)**

- Mezonegion: Kotlina żmigrodzka (318.33)
- Mikroregiony: *Równina Prusicka*

Makroregion: **Wał Trzebnicki (318.4)**

- Mezonegion: Obniżenie Ścinawskie (318.43)
- Mezonegion: Wzgórz Trzebnickie (318.44)

- Mikroregiony: Wzgórza Wińskie (318.441)
- Obniżenie Pełczyńskie (318.442)
  - (Padół Pełczyński)
- Wzgórza Strupińskie (318.443)
  - (Wzgórza Strupińskie)

Makroregion: Nizina Śląska (318.5)

- Mezoregion: Wysoczyzna Rościszawicka (318.51)
  - Mikroregiony: Obniżenie Wołowskie
- Mezoregion: Pradolina Wrocławska (318.52).

PRZYNALEŻNOŚĆ GEOBOTANICZNA.

Pod względem podziału geobotanicznego lasy nadleśnictwa Wołów, położone są w następujących jednostkach geobotanicznych (na podstawie: *Potencjalna Roślinność Naturalna Polski M.P. 1:300000. PAN W-wa 1995r.; oraz Zespoły leśne Polski J.M. Matuszkiewicz PWN W-wa 2001*),:

OBSZAR: EUROPEJSKI LASÓW LIŚCIASTYCH I MIESZANYCH

PROWINCJA: ŚRODKOWEUROPEJSKA

PODPROWINCJA: ŚRODKOWEUROPEJSKA WŁAŚCIWA

DZIAŁ: BRANDENBURSKO - WIELKOPOLSKI (B.)

Kraina: Południowowielkopolsko - Łużycka (B.4)

Podkraina: Południowowielkopolska (B.4b)

- Okręg Nadodrzańskich Kotlin Ścinawsko-Głogowskich (B.4b.11)
- Okręg Doliny Baryczy (B.4b.12)
- Okręg Wzgórz Trzebnickich (B.4b.13)

Kraina: Dolnośląska (B.5)

- Okręg Legnicko-Brzeski (B.5.1.)

POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE.

Grunty nadleśnictwa Wołów rozciągają się między:

16° 25' a 16° 50' długości geograficznej wschodniej i 51° 13' a 51° 30' szerokości geograficznej północnej.

RZEŻBA TERENU.

Nadleśnictwo Wołów leży w zasięgu trzech makroregionów. Są to:

- Obniżenie Milicko - Głogowskie,

- Nizina Śląska,
- Wał Trzebnicki.

Po przekątnej z południowego wschodu ku północnemu zachodowi przebiega Wał Trzebnicki, z którego wydziela się Wzgórza Trzebnickie. Południową część nadleśnictwa stanowi Nizina Śląska z Wysoczyzną Rościszawicką i Pradolina Wrocławska.

Miasto Wołów położone jest w zasięgu **Wysoczyzny Rościszawickiej** i stanowi mezoregion wydzielony z Niziny Śląskiej. Lokuje się ona poniżej Obniżenia Ścinawskiego i opiera na wschodzie o Wzgórza Trzebnickie. Rzeźba terenu płasko - falista. Miejscami teren jest podmokły. Minimalna wysokość to 105,0 m n.p.m., na północ od Wołowa. W kierunku zachodnim i wschodnim następuje wznoszenie się terenu. W okolicy Lubięża sięga do 148 m n.p.m. Podobnie za Wołowem w kierunku miejscowości Staszowice. Tereny zdecydowanie suchsze i lekko pofałdowane. Na obszarze kompleksu leśnego, na zachód od drogi Dębno - Krzydłina Mała występuje szereg pojedynczych wzgórz o wysokości ponad 120 m n.p.m.. Układ wzniesień ma charakter pasowy. W okolicach Stobna wysokości przekraczają 145 m n.p.m.. Rzeźba ma charakter falisto - pagórkowaty. Z wysoczyzny Rościszawickiej został wydzielony teren płaski i podmokły – mikroregion - **Obniżenie Wołowskie**.

Południową, praktycznie biegnąc równoleżnikowo, stronę nadleśnictwa zajmuje **Pradolina Wrocławska**. Przez nią biegnie rzeka Odra. Granice między Wysoczyzną Rościszawicką, a Pradolina Odry miejscami są bardzo wyostrome w postaci wyraźnej skarpy powstałej w wyniku erozji Odry. Są to tereny od Brzegu Dolnego do Prawikowa, później w okolicach Lubięża i Glinian. Zacieranie się tej naturalnej granicy zostało podkreślone przez budowę obwałowań p. powodziowych.

Naturalna wysokość terenu przyległego do Odry przy jej wlocie, w okolicach Brzegu Dolnego to 108,0 m n.p.m., przy wylocie w Obniżenie Ścinawskie w okolicach Glinian - Domaszkowa 98,0 m n.p.m., a przy przekraczaniu granic nadleśnictwa 86 m n.p.m.. **Obniżenie Ścinawskie**. Jest to teren całkowicie płaski, wypełniony holoceniowymi osadami rzecznyymi, pocięty liczną siecią cieków. W sąsiedztwie stawów rybnych we Wrzosach występują formy wydymowe. Zachodnią część zamyka rzeka Odra. W okolicach Wrzosów (wydmy) największa wysokość to 109,0 m n.p.m. schodząc w kierunku Domaszkowa do 100 m n.p.m. i okolic Buszkowic i Budkowa do 88 m n.p.m. Teren ten stanowi terasę zalewową rzeki Odry i jej największego odpływu z terenu nadleśnictwa

Wołów, jakim jest Jezierzycza. Zasięg powodzi z 1854 r. pokrywa się prawie w całości z zasięgiem Obniżenia Ścinawskiego. Zostało ono odcięte wałami przeciwpowodziowymi od Odry i od Jezierzycy na odcinku możliwej cofki z Odry w okresie wielkich powodzi.

Obniżenie Ścinawskie przechodzi we **Wzgórza Trzebnickie**. Tworzą je wzgórza morenowe w okolicach Wińska, Węgrzc i Baszyna. Oś ich biegnie prawie południkowo. Określona jest Wzgórzami Wińskimi, w których w części centralnej na rozległym spłaszczeniu położona jest miejscowość Wińsko.

Najwyższe wzniesienia to 200,7 m n.p.m. w okolicach Jakubikowic, 176 m n.p.m. na zachód od Baszyna itp.. Teren wyraźnie pagórkowaty. Poniżej Wzgórz Wińskich **Wzgórze Trzebnickie** biegną bardziej równoleżnikowo. Pasma Wzgórz Trzebnickich przecina **Obniżenie Pelczyńskie**, łączące Kotlinę Żmigrodzką z doliną Odry. Rzeźba terenu jest płasko - falista. Miejscami teren podmokły, poprzecinany rowami. Minimalne wysokości na południu to 110,0 m n.p.m. a na północy w zlewni Granicznej Wody 90,0 m n.p.m.. Od miejscowości Trzcinica Wołowska, Nieszkowice, Warzęgowo biegnie fragment Wzgórz Strupińskich stanowiących zachodni kraniec Grzbietu Trzebnickiego. Charakter rzeźby terenu ulega wyraźnej zmianie. Z płasko - falistego, miejscami podmokłego, przechodzi w pagórkowaty. Jest to obszar spiętrzonyj moreny końcowej. Wysokość wzgórz morenowych na tym odcinku to 130 m n.p.m. koło Trzcinicy Wołowskiej, w okolicach Nieszkowic 120,0 m n.p.m., koło Pawłoszewa - 169,0 m n.p.m.. W północno - wschodniej części powiatu Wzgórze Trzebnickie stykają się z **Kotlina Żmigrodzką**. Następuje wyraźne obniżenie terenu. Teren staje się bardziej równinny, pocięty rowami i podmokły. Najniższe tereny to 86 m n.p.m..

HYDROLOGIA.

Wg „**Podziału hydrograficznego Polski**” cały obszar nadleśnictwa należy do zlewni Odry.

Przez teren Nadleśnictwa Wołów przepływają następujące ciekł wodne:

ODRA

- Młynna
- Jezierzyca
- Niecieczna
- Mojęcicka Struga
- Wołowski Rów
- Juszka
- Barycz
- Tynica
- Łacha
- Strupiński Rów

OPRACOWANIE KLIMATYCZNE.

Najważniejszymi czynnikami powodującymi zróżnicowanie warunków klimatycznych na terenie Nadleśnictwa Wołów są: wysokość nad poziomem morza, ekspozycja, wklęsłość lub wypukłość formy terenu oraz rozmieszczenie i orientacja głównych elementów rzeźby. W mniejszym stopniu oddziałuje sposób użytkowania terenu i stosunki wodne. Wymienione czynniki decydują o przestrzennym rozkładzie poszczególnych składników klimatu, w tym temperatury powietrza,

opadów i osadów atmosferycznych oraz o rodzaju, zasięgu i intensywności lokalnych cyrkulacji powietrza.

Położenie Nadleśnictwa, wg „Regionalizacji przyrodniczo-leśnej POLSKI NA PODSTAWACH EKOLOGICZNO-FIZJOGRAFICZNYCH”. Pod względem klimatycznym wg „Regionalizacji przyrodniczo-leśnej Polski na podstawach ekologiczno-fizjograficznych” (*praca zbiorowa, W-wa 1990 rok*) lasy nadleśnictwa Wołów położone są:

- **STREFA EKOKLIMATYCZNA: ŚRODKOWEUROPEJSKA (B.)**
- **Makroregion ekoklimatyczny: Wyżyn Dolnośląskich (B.3.)**

POŁOŻENIE NADLEŚNICTWA WOŁÓW WG „REGIONÓW KLIMATYCZNYCH POLSKI”.

W niniejszej charakterystyce klimatu istotną uwagę poświęcono zagadnieniu częstości pojawiania się różnych typów pogody. Skonstruowano w ten sposób mapę stref o różnej zmienności przestrzennej częstości występowania poszczególnych typów pogody na obszarze Polski. Zgodnie z tym podziałem, wg „Regionów klimatycznych Polski” (A. WOŚ „*Klimat Polski*” PWN. W-wa 1999 rok), obszar Nadleśnictwa Wołów położony jest na styku dwu regionów klimatycznych:

- Region Południowo-wielkopolski (R – XVI),***
- Region Dolnośląski Środkowy (R – XXIV).***

Rozdział 4 Podział na grupy lasów

Lasy nadleśnictwa Wołów zostały podzielone, dla celów planowania urządzeniowego, w zależności od wagi pełnionych funkcji ochronnych, na:

- lasy rezerwatowe,
- lasy ochronne,
- lasy gospodarcze.

Charakterystyka funkcji lasu oparta jest o tabelę nr III – powierzchniowa i miąższościowa tabela klas wieku, wg głównych funkcji lasu i gatunków panujących, którą zamieszczono w części tabelarycznej elaboratu.

ZESTAWIENIE POWIERZCHNI LEŚNEJ WG GŁÓWNYCH FUNKCJI LASU.

Lp.	Grupa lasu - kategoria ochronności (wg kategorii wiodącej)	Obręb		Nadleśnictwo	
		Dębno	Wińsko		
		grunty zales. i niezales. [ha] %			
1	2	3	4	5	6
1	Rezerwy przyrody	519,99	-	519,99	2,75
2	Ogółem lasy ochronne	3509,95	2509,53	6019,48	31,87
3	Lasy gospodarcze	5834,83	6512,43	12347,26	65,38
4	Ogółem	9864,77	9021,96	18886,73	100,00

Rozdział 5 Etaty użytkowania rębnego

Zadania gospodarcze		Wg stanu na 01.01.2015	
1		2	
Rozmiar użytkowania rębnego	Pow. (ha)	3467,39	
	m ³	648470	
Rozmiar przedrębego użytkowania	Pow. (ha)	10361,10	
	m ³	589190	

Rozdział 6 Ochrona lasu

A. Zagrożenia ze strony czynników biotycznych:

- szkodniki korzeni (głównie na szkółce leśnej)
- szkodniki upraw i młodników (szeliniaki, krobik modrzewiowiec, zawodnica świerkowa)
- szkodniki starszych drzewostanów (zasnuja świerkowa, kornik drukarz, kornik drukarczyk, czterooczek świerkowiec, rytowniki, cetyńce)
- choroby grzybowe (huba korzeni, opieńka miodowa)
- szkody od zwierzyny
- szkody spowodowane przez gryzonie

B. Zagrożenia ze strony czynników abiotycznych:

- szkody od okiści śnieżnej

- szkody od silnych wiatrów
- szkody od przymrozków oraz suszy
- szkody od powodzi i podtopień

C. zagrożenia antropogeniczne:

- zagrożenie pożarowe
- imisje przemysłowe
- zanieczyszczenia wód powierzchniowych
- zakłócenie stosunków wodnych
- zaśmiecanie lasu

D. Ochrona przeciwpożarowa – nadleśnictwo zaklasyfikowano do I kategorii – dużego zagrożenia pożarowego lasu.

Rozdział 7 Zestawienie zbiorcze wskazań gospodarczych w zakresie Hodowli lasu

Zadania gospodarcze	Wg stanu na 01.01.2015r.
	<i>ha / m³</i>
1	2
Odnowienia i zalesienia otwarte	442,10
Odnowienia i zalesienia pod osłoną	1381,24
Poprawki i uzupełnienia	17,16
Pielęgnowanie gleby	1304,87
Pielęgnowanie upraw - CW	1855,12
Pielęgnowanie młodników - CP	2027,64

Obszary chronione i funkcje lasu.

1.1. Zasięg i lokalizacja istniejących i projektowanych form ochrony przyrody, w tym obszarów chronionych.

Rezerваты istniejące

Na terenie Nadleśnictwa Wołów zlokalizowane są dwa rezerваты przyrody:

„Uroczysko Wrzosa”, o powierzchni 569,71 ha, położony w obrębie Dębno, w leśnictwach Orzeszków i Wrzosa, utworzony rozporządzeniem nr 2 Wojewody Dolnośląskiego (Dz. Urz. Woj. Dol. Nr 10, poz. 149) 8 marca 2000 roku, w celu zachowania ze względów przyrodniczych, dydaktycznych i naukowych: unikalnych fragmentów lasów Obniżenia Wołowa, a zwłaszcza naturalnych zespołów olesu porzeczkowego i łągu olszowo – jesionowego z wieloma gatunkami rzadkich i chronionych roślin, drzew pomnikowych, a także w celu zachowania łągowisk awifauny wodno – błotnej oraz ostoi zwierząt. Największą powierzchnię w rezerwacie zajmują zróżnicowane zbiorowiska leśne. Znaczne powierzchnie bogatych florystycznie, wielogatunkowych, podmokłych lasów liściastych przeplatają się z łąkami, bagnami, stawami i ciekami wodnymi.

„Odrzysko”, o powierzchni 5,15 ha, położony w obrębie Dębno, w Leśnictwie. Podstawą prawną powstania rezerwatu jest Zarządzenie Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych z dnia 18 lutego 1987 roku (Monitor Polski Nr 7 poz. 54). Rezerwat florystyczny utworzony został w celu zachowania bogatego stanowiska chronionych i ginących w Polsce roślin wodnych. Ochroną objęto obszar starego koryta rzeki Odry.

Parki krajobrazowe

Rozporządzeniem nr 11 wojewody wrocławskiego z 12 sierpnia 1994 roku (Dziennik Urzędowy Województwa Wrocławskiego Nr 10, poz.51) utworzony został Park Krajobrazowy „*Dolina Jezierzycy*”. Park zajmujący powierzchnię 7953 ha położony jest w gminach Wołów i Wińsko na terenie nadleśnictwa Wołów, w Obrębie Dębno. Park został utworzony w celu zachowania wartości przyrodniczych, historycznych i kulturowych, oraz popularyzacji i upowszechniania ich w warunkach racjonalnego gospodarowania. Park Krajobrazowy „*Dolina Jezierzycy*” charakteryzuje się znacznym zróżnicowaniem środowiskowym, florystycznym i faunistycznym. Środowiska leśne zajmują 65%, a łąki 15% powierzchni. Duże znaczenie dla bioróżnorodności mają liczne stawy rybne (z największym kompleksem we wsi Wrzosa – 110 ha) i starorzecza, a także ciek wodny. Głównym ciek wodny parku jest rzeka Jezierzycy będąca prawobrzeżnym dopływem Odry. Pozostałe cieki (Kanał Dębnicki, Niecieczna, Juszka, Rów Stawowy, Mojęcicka Struga i inne) są dopływami Jezierzycy i wraz z licznymi śródleśnymi bagnami, podmokłymi lasami oraz borami porastającymi wydmy i pola sandrowe stanowią urzekający, częstokroć wręcz puszczański krajobraz. Na terenie parku stwierdzono występowanie 25 gatunków roślin podlegających ochronie ścisłej i 12 objętych ochroną częściową, oraz 30 gatunków rzadkich w skali regionu lub kraju. Z chronionych owadów stwierdzono tu występowanie ok. 10 gatunków. Chronione pajęczaki reprezentuje barwny tygrzyk paskowany *Argyope bruennichi*.

Fauna kręgowców jest niezwykle liczna. Występują tu: 23 gatunki ryb, 11 gatunków płazów, 5 gatunków gadów i 190 gatunków ptaków (w tym ok. 135 lęgowych), oraz 40 gatunków ssaków. W centralnej części Parku utworzony został rezerwat „Uroczysko Wrzosa”, a w części środkowo – wschodniej użytek ekologiczny „Dolina Juszy”. Plan ochrony parku krajobrazowego jest na etapie tworzenia (istnieje projekt).

Projektowane parki krajobrazowe

W Dolinie Środkowej Odry planowane jest utworzenie **Lubiąsko-Głogowskiego Parku Krajobrazowego („Dolina Odry I”)**. Park ten obejmować ma obszar o powierzchni **16462 ha** wchodzący głównie w skład gmin Wińsko, Wołów, Miękinia, Środa Śląska, Malczyce. Granice Lubiąsko-Głogowskiego Parku Krajobrazowego obejmują również niewielki fragment doliny położony w zachodniej części gminy Brzeg Dolny na wysokości miejscowości Grodzanów i Pogalewo Wielkie. Dla proponowanego parku krajobrazowego przewiduje się również utworzenie otuliny (*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Brzeg Dolny*, 2013).

Obecnie w granicach proponowanego parku krajobrazowego powołano obszar Natura 2000 o znaczeniu dla Wspólnoty (OZW) Łęgi Odrzańskie PLH020018, a propozycja utworzenia w tym miejscu parku krajobrazowego nie została uwzględniona w aktualnym *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego* (2014).

Użytki ekologiczne

W zasięgu terytorialnym nadleśnictwa znajdują się dwa użytki ekologiczne :

- „Dolina Juszy”: położony w Gminie Wołów o pow. 140 ha utworzony w 1999r w celu ochrony siedlisk łąkowych, szuwarowych i zaroślowych, stanowi ostoję lęgową derkacza, pustułki, bekasa, dudka i innych ptaków.
- „Korydon”: położony w Gminie Wińsko o pow. 0,64 ha utworzony w 1996 r. w celu ochrony rzadkich gatunków entomofauny.

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe

Na terenie Nadleśnictwa Wołów nie występują zespoły przyrodniczo krajobrazowe jako szczególna forma ochrony przyrody.

Stanowiska dokumentacyjne

Na terenie nadleśnictwa nie występują stanowiska dokumentacyjne przyrody nieożywionej.

Obszary chronionego krajobrazu

Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Baryczy” - utworzony został Rozporządzeniem Nr 82/92 Wojewody Leszczyńskiego z dnia 1 sierpnia 1992 r. w sprawie wyznaczenia Obszarów Chronionego Krajobrazu na terenie Województwa Leszczyńskiego (Dz. Urz. Woj. Leszcz. Nr 11 z dnia 3 sierpnia 1992 r. poz. 131) i utrzymany w mocy obwieszczeniem Wojewody Wielkopolskiego z dnia 24 marca 1999 r. (Dz. Urz. Woj. Wielkop. Nr 14 poz. 246). Rozporządzeniem nr 6/06 Wojewody Wielkopolskiego z dnia 21 lutego 2006 r. część obszaru o powierzchni 175 ha położona w województwie wielkopolskim została zlikwidowana. Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Rozporządzenie Wojewody Dolnośląskiego nr 35 z dnia 28 listopada 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina Baryczy” (Dz. Urz. Woj. Dolno. nr 317 poz. 3934). Sprawującym nadzór nad obszarem jest Wojewoda Dolnośląski.

Obszar o powierzchni **43350 ha** położony jest na terenie gmin: Niechlów, Jemielno, Góra, Wąsosz w powiecie górowskim. Opis granic obszaru określa załącznik nr 1, zaś jego granice przedstawiono na mapie, która stanowi załącznik nr 2 do Rozporządzenia Wojewody Dolnośląskiego nr 35 z dnia 28 listopada 2008 r. (Dz. Urz. Woj. Dolno. nr 317 poz. 3934). Na gruntach w zarządzie Nadleśnictwa Wołów obszar obejmuje **325,95 ha** powierzchni leśnej.

Projektowane Obszary Chronionego Krajobrazu

Na terenie nadleśnictwa projektowany jest Obszar Chronionego Krajobrazu „Wzgórza Trzebnickie”. W ramach zasięgu obszaru chronionego krajobrazu wchodzi tereny leśnictw: Stryjno, Głębowice, Krzelów, Smogorzów, Garwół. Charakteryzuje się zróżnicowaną rzeźbą wzniesień i dolin z licznymi potokami.

Pomniki przyrody

Łącznie na gruntach w zarządzie nadleśnictwa zlokalizowano 10 pomników przyrody, zaś poza nimi 26. Do pomników przyrody występujących na terenie nadleśnictwa oprócz drzew takich jak sosna zwyczajna, jesion wyniosły oraz dęby należą także dwa głązy narzutowe.

Obszary ochrony strefowej

Podczas obowiązywania PUL 2005-2014 powstały nowe oraz zlikwidowano niezasiedlone strefy ochronne ptaków mocą Decyzji Wojewody Dolnośląskiego oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska.

Obecnie na terenie nadleśnictwa istnieją:

- trzy strefy ochronne Bociana czarnego (*Ciconia nigra*),

- trzy strefy ochronne Kani rudej (*Milvus milvu*),
- dwie strefy ochronne Bielika (*Haliaeetus albicilla*),
- jedna strefa ochronna Kani czarnej (*Milvus migrans*),
- jedna strefa ochronna Kani czarnej i rudej (*Milvus milvus*, *Milvus migrans*).

Inne ważniejsze obiekty kultury materialnej

Na terenie nadleśnictwa znajduje się 88 obiektów kultury materialnej, znaczna część o charakterze sakralnym i miejsc związanych z historią regionu. Są to głównie zabytkowe cmentarze, bunkry, pomnik męczeństwa, grodzisko, dymarki oraz parki (dworskie, pałacowe, klasztorne). Wszystkie te obiekty położone na terenie nadleśnictwa są szczegółowo zinwentaryzowane i opisane w poświęconej tym zagadnieniom części Programu Ochrony Przyrody.

Stanowiska archeologiczne:

Na terenie nadleśnictwa, zlokalizowane są liczne stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków archeologicznych. Ponieważ prace związane przygotowaniem gleby pod odnowienia lub zalesienia a także prowadzenie samych nasadzeń grożą zniszczeniem zabytkowych stanowisk, należy działki lub ich części wyłączyć z planowanych prac odnowieniowo – zalesieniowych – poprzez utworzenie śródleśnych polan. Warunkiem wprowadzenia nowych nasadzeń na obszarach na których zlokalizowane są ww. stanowiska jest wykonanie wykopalisk archeologicznych. Natomiast grodziska, kurhany czy inne obiekty o czytelnej formie krajobrazowej objęte są ścisłą strefą ochrony konserwatorskiej „W” i wyłączone z jakichkolwiek prac ziemnych związanych z uprawami oraz zalesieniami i nasadzeniem krzewów. Wykaz stanowisk archeologicznych zlokalizowanych na terenie nadleśnictwa jest zamieszczony w poświęconej tym zagadnieniom części Programu Ochrony Przyrody.

Rozdział 8 Gospodarka łowiecka

Nadleśnictwo Wołów nie prowadzi samodzielnie gospodarki łowieckiej. W granicach administracyjnych nadleśnictwa znajduje się 14 obwodów łowieckich lub ich części.

Są to obwody nr: 60, 61, 62, 63, 91, 92, 93, 94, 128, 129, 36, 64, 95, 96, 97, 130.

Z wyżej wymienionych 10 obwodów obejmuje lasy nadleśnictwa tj. (obwody nr 60, 61, 62, 63, 91, 92, 93, 94, 128, 129).

Dla 10 z nich Nadleśnictwo Wołów jest nadleśnictwem wiodącym, zatwierdzającym roczne plany łowieckie. Są to obwody :

- 60 i 61 dzierżawione przez Koło Łowieckie „Jeleń” w Wińsku
- 62 i 63 dzierżawione przez Koło Łowieckie „Jeleń” we Wrocławiu
- 91 dzierżawione przez Koło Łowieckie „Leśnik” w Dębnie
- 92 dzierżawione przez Koło Łowieckie „Leśnik” we Wrocławiu
- 93 dzierżawione przez Koło Łowieckie „Echo” w Wołowie
- 94 dzierżawione przez Koło Łowieckie „Remiza” w Wołowie
- 128 dzierżawione przez Koło Łowieckie „Łoś” w Lubiążu
- 129 dzierżawione przez Koło Łowieckie „Daniel” w Wołowie

Rozdział 9 Infrastruktura turystyczno-rekreacyjna

Lasy nadleśnictwa Wołów położone są na terenie o bardzo ciekawym krajobrazie i licznych walorach przyrodniczych. Lasy nadleśnictwa Wołów poddane są silnemu oddziaływaniu ludności poprzez wykorzystywanie jej na cele rekreacyjno-wypoczynkowe. Szczególne nasilenie ruchu rekreacyjno – turystycznego ma miejsce w okresach zbioru płodów leśnych: pojawu jagód i grzybów. Dotychczasowy sposób zagospodarowania turystycznego, polegał głównie na odpowiednim oznakowaniu terenu, założeniu i urządzeniu miejsc postoju pojazdów przy intensywnie uczęszczanych drogach i partiach lasu oraz utrzymaniu w należytym stanie przebiegających przez kompleksy leśne szlaków. Nadleśnictwo Wołów współpracuje z Samorządami Gmin i organizacjami zajmującymi się turystyką, w zakresie rozwoju i udostępniania terenów leśnych dla potrzeb turystyki, w szczególności turystyki kwalifikowanej. Współpraca ta obejmuje wspólne przedsięwzięcia mające między innymi na celu:

- typowanie ścieżek do turystyki rowerowej,
- wyznaczenie punktów widokowych,
- podejmowanie nowych przedsięwzięć w zakresie infrastruktury turystycznej,
- ochrony przyrody,
- promowania lasów Nadleśnictwa Wołów.

Elementy zagospodarowania rekreacyjnego przedstawiono na mapach tematycznych „**Mapa funkcji lasów oraz urządzeń i obiektów rekreacyjnych**”, sporządzonych oddzielnie dla obrębów leśnych. Na mapie tej zaznaczono istniejące elementy infrastruktury turystycznej nadleśnictwa Wołów.

Rozdział 10

Na terenie nadleśnictwa występuje wiele gatunków objętych ochroną prawną oraz zasługujących na ochronę z racji rzadkości występowania na terenie Dolnego Śląska.

W Programie Ochrony Przyrody (POP) odnotowano występowanie następujących gatunków chronionych roślin i grzybów:

Płucnica islandzka – *Cetraria islandica*.

Chrobotki sp. - *Cladina sp.*

Sromotnik bezwstydy - *Phallus impudicus*

Barwinek pospolity - *Vinca minor L.*

Bluszcz kurdybanek - *Glechoma hederacea L*

Buławnik mieczolistny - *Cephalanthera longifolia*

Buławnik czerwony - *Cephalanthera rubra*

Buławnik wielkokwiatowy - *Cephalanthera damasonium*

Centuria pospolita - *Centaurium erythraea RAFN*

Cis pospolity - *Taxus baccata L.*

Długosz królewski - *Osmunda regalis L.*

Dziewięcił bezłodygowy - *Carlina acaulis L.*

Gnieźnik leśny - *Neottia nidus-avis (L.) RICH.*

Goryczka wąskolistna - *Gentiana pneumonanthe L.*

Goździk kartuzek - *Dianthus carthusianorum*

Goździk kropkowany - *Dianthus deltoides*

Goździk pyszny - *Dianthus superbus L. s. s.*

Grąźel żółty - *Nuphar lutea (L.) SIBTH. & SM.*

Grzybienie białe - *Nymphaea alba L.*

Grzybienie północne - *Nymphaea candida C. PRESL*

Kalina koralowa – *Viburnum opulus L.*

Kocanki piaskowe - *Helichrysum arenarium (L.) MOENCH*

Kopytnik pospolity – *Asarum europaeum* L.

Kosaciec syberyjski - *Iris sibirica* L.

Kotewka orzech wodny - *Trapa natans* L. S. L.

Kruszczyk błotny - *Epipactis palustris*

Kruszczyk siny - *Epipactis purpurata* SM.

Kruszczyk szerokolistny - *Epipactis helleborine*

Kruszyna pospolita – *Frangula alnus* MILL.

Kukułka (Storczyk, Stoplamek) krwista - *Dactylorhiza incarnata* (L.) SOŁ

Listera (Gnieźnik) jajowata - *Listera ovata* (L.) R. BR.

Lilia złotogłów - *Lilium martagon* L.

Marzanka wonna - *Galium odoratum* (L.) SCOP.

Mącznica lekarska - *Arctostaphylos uva-ursi* L.

Mieczyk błotny - *Gladiolus paluster* GAUDIN

Mieczyk dachowkowaty - *Gladiolus imbricatus* L.

Naparstnica purpurowa - *Digitalis purpurea* L.

Naparstnica purpurowa - *Digitalis purpurea* L.

Paprotka zwyczajna - *Polypodium vulgare* L.

Pierwiosnka lekarska - *Primula veris*

Pierwiosnek (Pierwiosnka) wyniosły - *Primula elatior* (L.) HILL

Pomocnik baldaszkowy - *Chimaphila umbellata* (L.) W. P.C. BARTON

Podkolan biały - *Platanthera bifolia*

Porzeczka czarna – *Ribes nigrum* L.

Przylaszczka pospolita - *Hepatica nobilis*

Przytulia (Marzanka) wonna - *Galium odoratum* (L.) SCOP.

Salwinia pływająca - *Salvinia natans* (L.) ALL.

Storczyk - *Orchis* spp.

Storczyk samiczy - *Orchis morio*

Storczyk szerokolistny- *Dactylorhiza majalis* (RCHB.) P.F. HUNT & SUMMERH.

Śnieżyca wiosenna - *Leucoium vernum* L.

Śnieżyca przebiśnieg - *Galanthus nivalis* L

Wawrzynek wilczętyko - *Daphne mezereum* L.

Widłak goździsty - *Lycopodium clavatum* L.

Widłak jałowcowaty - *Lycopodium annotinum* L.

Widłak sp. - *Lycopodium* sp. L.

W wyniku inwentaryzacji przyrodniczo-leśnej przeprowadzonej w roku 2007, udokumentowano występowanie następujących siedlisk i gat. zwierząt o charakterze „naturowym”:

- Siedliska leśne:
  1. Grąd środkowo – europejski i subkontynentalny – 9170
  2. Kwaśne dąbrowy – 9130
  3. Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe – 91E0
  4. Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe – 91F0
- Siedliska nieleśne:
  1. Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe – 6410
  2. łąki selernicowe – 6440
  3. Nizowe i górskie świeże łąki użytk. ekstensywnie – 6510
  4. Naturalne jeziora eutroficzne – 3550
- Gatunki zwierząt:
  1. Bóbr europejski *Castor fiber*
  2. Wydra europejska *Lutra lutra*
  3. Traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*
  4. Pachnica dębowa *Osmoderma eremita*
  5. Kozioróg dębosz *Cerambyx cerdo*
  6. Przeplatka matura *Euphydryas maturna*

7. Modraszek telejus *Phengaris teleius*
8. Modraszek nausitous *Phengaris nausithous*
9. Czerwończyk nieparek *Lycaena dis par*
10. Barczatka kataks *Eriogaster catax*
11. Nocek duży *Myotis myotis*
12. Mopek *Barbastella barbastellus*
13. Kumak nizinny *Bombina bombina*
14. Żuraw *Grus grus*
15. Bielik *Haliaeetus albicilla*
16. Kania ruda *Milvus milvu*
17. Kania czarna *Milvus migrans*
18. Bocian czarny *Ciconia nigra*

W granicach administracyjnego zasięgu nadleśnictwa funkcjonuje pięć obszarów Natura 2000

Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków (OSO)

Obszar Specjalnej Ochrony (OSO) „Łęgi Odrzańskie”, kod obszaru PLB020008, powierzchnia 17 999,40 ha, w utworzony na podstawie Dyrektywy Ptasiej. Obszar obejmuje 70-cio kilometrowy odcinek doliny Odry między Narokiem, a Wrocławiem. Granica obszaru poprowadzona jest zgodnie z aktualnym obszarem zalewowym wraz z planowanymi polderami. Obejmuje siedliska nadrzeczne zachowane w międzywalu oraz najlepiej wykształcone lasy, łąki i torfowiska niskie poza jego obrębem. Obszar porośnięty lasami, głównie łęgami jesionowymi i wiązowymi, rozwijającymi się na glebach aluwialnych. Przeważają dobrze zachowane płaty siedlisk, częste są starodrzewia ponad 100 – letnie, z licznymi drzewami pomnikowymi. Lasy są ekstensywnie eksploatowane - część lasów na zawalu jest pozostawiona bez zabiegów gospodarczych, nieliczne znajdują się w pełnej kulturze leśnej. Liczne, pozostałe po dawnym korycie Odry starorzecza znajdują się w różnych fazach zarastania. Można tu obserwować kolejne stadia sukcesyjne zbiorowisk związanych z dynamicznym układem doliny rzecznej, w tym także zbiorowisk szuwarowych, związanych ze starorzeczami. W dolinie znajdują się rozległe kompleksy wilgotnych łąk. Obszar odznacza się dużym bogactwem siedlisk rzadkich i zagrożonych, charakterystycznych dla doliny dużej rzeki nizinnej (11 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej, w tym oba typy bardzo dobrze zachowanych lasów łęgowych, zajmujących tu znaczną powierzchnię). Cennym elementem przyrody obszaru są łąki z takimi interesującymi gatunkami roślin,

szczególnie ważne dla bezkręgowców. Z uwagi na te walory terenu powołano tu także, w identycznych granicach obszar siedliskowy PLH020018.

- ✓ 3150 – Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne
- ✓ 3260 – Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włośnienniczków
- ✓ 3270 – Zalewane muliste brzegi rzek
- ✓ 6210 – Murawy kserotermiczne
- ✓ 6410 – Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe
- ✓ 6430 – Ziołorośla górskie
- ✓ 6440 – Łąki selernicowe
- ✓ 9170 – Grąd środkowo – europejski i subkontynentalny
- ✓ 9190 – Pomorski kwaśny las brzozowo – dębowy
- ✓ 91E0 – Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe.
- ✓ 91F0 – Łęgowe lasy dębowo – wiązowo – jesionowe

Obszar jest ostoją ptasią o randze europejskiej (E 53). Występuje tu co najmniej 14 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 2 gatunki z Polskiej Czerwonej Księgi (w skrócie PCK), gnieździ się łącznie ok. 100 gatunków ptaków. W okresie lęgowym obszar zasiedla kania czarna (PCK) - około 4% populacji krajowej, muchołówka białoszyja - 2,5%-4% populacji krajowej, dzięcioł średni - około 3% populacji krajowej, kania ruda (PCK) - 1,5%-2% populacji krajowej, dzięcioł zielonosiwy - 1%-2% populacji krajowej, czapla siwa - 1,8% populacji krajowej, świerszczak - ponad 1% populacji krajowej oraz trzmielozad i srokosz - około 1% populacji krajowej; licznie występuje także żuraw.

Ww. obszar nie posiada jeszcze planu zadań ochronnych.

Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk (SOO)

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Dębniańskie Mokradła”, kod obszaru PLH020002, powierzchnia 5 233,30 ha, w całości położony na terenie Nadleśnictwa Wołów i gruntów prywatnych, utworzony na podstawie Dyrektywy Siedliskowej. Kompleks lasów położonych w prawym brzegu Odry, na zachód od Wołowa, od północy ograniczony doliną Jezierzycy. Osią Dębniańskich Mokradeł jest dolina rzeki Jezierzycy, do której wpływają liczne ciek naturalne i sztuczne, związane z próbami melioracji tych i dziś silnie podmokłych, terenów. Znaczną część terenu stanowią siedliska wilgotne o naturalnym charakterze: okresowo zalewane olsy, łągi, bagna śródleśne, podmokłe łąki, starorzecza i stawy. Często w ich sąsiedztwie występują piaszczyste pagórki z charakterystyczną florą. Obszar wskazany jako ważny dla ochrony bioróżnorodności: występuje tu dziewięć typów siedlisk wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG:

- ✓ 3260 – Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włośnienniczników
- ✓ 6410 – Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe
- ✓ 6440 – łąki selernicowe
- ✓ 6510 – Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie
- ✓ 7140 – Torfowiska przejściowe i trzęsawiska
- ✓ 9170 – Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny
- ✓ 9190 – Pomorski kwaśny las brzoźowo – dębowy
- ✓ 91E0 – łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe
- ✓ 91F0 – łąkowe lasy dębowo – wiązowo – jesionowe

Siedliska te zajmują 35% obszaru. Żyje tu wiele gatunków zwierząt wymienionych w Załączników II Dyrektywy Rady Europejskiej:

A030 – Bocian czarny, A031 – Bocian biały, A073 – Kania czarna, A074 – Kania ruda, A075 – Bielik, A127 – Żuraw, A238 – Dzieciół średni, 1355 – Wydra, 1337 – Bóbr europejski, 1324 – Nocek duży, 1308 – Mopek, 1323 – Nocek Bechsteina, 1188 – Kumak nizinny, 1166 – Traszka grzebieniasta, 1052 – Przeplątka maturalna, 1059 – Modraszek telejus, 1061 – Modraszek nausitous, 1074 – Barczatka kataks, 1088 - Kozióróg dębosz.

Znajduje się tu jedno z dwóch znanych na Dolnym Śląsku stanowisko paproci – podejrzona marunowego, duże populacje długosza królewskiego oraz stanowisko storczyka samiczego.

W okolicy wsi Wrzosa, Dębno oraz Krzydłina Mała znajdują się stawy hodowlane (ok. 200 ha), będące ważnym miejscem lęgowym dla ptaków wodno – błotnych.

Obszar w większości położony jest na terenie Parku Krajobrazowego Dolina Jezierzycy (7555,10 ha, 1994); obejmuje rezerwat przyrody Uroczysko Wrzosa (576 ha, 2000) oraz użytek ekologiczny Dolina Juszy (140 ha).

Ww. obszar nie posiada w chwili obecnej Planu Zadań Ochronnych.

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Dolina Łachy” kod obszaru PLH020003, powierzchnia 991,20 ha, utworzony na podstawie Dyrektywy Siedliskowej. Obszar obejmuje fragment doliny rzeki Łachy (dopływu Baryczy) na długości 10 km. Położony jest w rejonie wrocławskim, w okolicach miejscowości Głębowice i Smogorzówek. Obszar ten zajęty jest przez dobrze zachowane i wykształcone zbiorowiska roślinne w międzywalu i jego najbliższym otoczeniu. Teren słabo zróżnicowany, nizinny, pocięty siecią kanałów i cieków naturalnych. W większej części leży na terasie zalewowej, rozwiniętej wśród łagodnych pagórków morenowych. Ponad połowa obszaru zajęta jest przez zbiorowiska nizinnych łąk kośnych i pastwiska, zaś blisko 40% przez zbiorowiska leśne z przewagą lasów o charakterze naturalnym. Północno – wschodnia część zajęta jest głównie przez obszary podmokłe(olsy, turzycowiska). W części środkowej zaznacza się przewaga lasów łąkowych

i grądowych. W części południowej znajdują się wzniesienia z murawami kserotermicznymi. Obszar wskazany jako ważny dla ochrony bioróżnorodności. Na tym terenie występuje tu dziesięć typów siedlisk „naturowych” wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG (o stanowiące 31,03 % powierzchni):

- ✓ 2330 – Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi
- ✓ 3260 – Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników
- ✓ 6120 – Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe
- ✓ 6210 – Murawy kserotermiczne
- ✓ 6230 – Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe
- ✓ 6410 – Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe
- ✓ 6510 – Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie
- ✓ 9170 – Grąd środkowo – europejski i subkontynentalny
- ✓ 9190 – Pomorski kwaśny las brzoźowo – dębowy
- ✓ 91E0 – Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe.

Wśród ważniejszych gatunków roślin występują: mieczyk dachówkowaty, selernica żyłkowana, podkolan biały, długosz królewski i listera jajowata.

Północno – wschodnia część zajęta jest przez obszary podmokłe (olesy, turzycowiska), stanowiące cenne siedliska dla płazów i ptaków (Kumak nizinny – 1188, Traszka grzebieniasta – 1166). Występują tu także 3 gatunki naturalne motyli (barczatka kataks – 1074, Modraszek telejus – 1059, Modraszek nausitous – 1061). W części środkowej zaznacza się przewaga lasów łęgowych i grądowych, wśród których znaleziono ponad 150 starych dębów o wymiarach pomnikowych, z którymi związane są znaczące populacje kozioroga dobosza (1088) oraz pachnicy dębowej (1084). Tu też występują koncentracje zwierząt i roślin typowych dla lasów liściastych, zaś w ciekach i na okresowych trzęsawiskach rozwijają się populacje piskorza, różanki, kozy, traszki grzebieniastej i kumaka nizinnego. W części południowej zaznaczają się wyniesienia ze stokami, na których występują murawy z rzadkimi gatunkami bezkręgowców. Ostoja jest ważnym korytarzem ekologicznym łączącym zlewnie Odry i Jezierzycy z doliną Baryczy.

W obecnej chwili trwają prace nad sporządzeniem planu zadań ochronnych dla tego obszaru.

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Łęgi Odrzańskie” kod obszaru PLH020018, powierzchnia 20 223,0 ha, utworzony na podstawie Dyrektywy Siedliskowej. Obszar stanowi fragment doliny Odry o długości 101km, od Brzegu Dolnego do Głódowa (od km 290 do km 385 szlaku żeglugowego rzeki Odry, w granicach dawnej terasy zalewowej rzeki, wraz z ujściowym odcinkiem doliny Baryczy. Obszar obejmuje siedliska nadrzeczne zachowane w międzywalu oraz najlepiej wykształcone lasy, łąki

i torfowiska niskie poza jego obrębem. Duża część terenu jest regularnie zalewana. Obszar porośnięty jest lasami, głównie łąkami jesionowymi i wiązowymi, rozwijającymi się na glebach aluwialnych. Przeważają dobrze zachowane płyty siedliska, częste są starodrzewia ponad 100 – letnie, z licznymi drzewami pomnikowymi. Lasy są intensywnie eksploatowane. Liczne pozostałe po dawnym korycie Odry starorzecza, są w różnych fazach zarastania. Można tu obserwować kolejne stadia sukcesyjne zbiorowisk związanych z dynamicznym układem doliny rzecznej, w tym także zbiorowisk szuwarowych, związanych ze starorzeczami. W dolinie znajdują się kompleksy wilgotnych łąk. 11 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG:

- ✓ 3150 – Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne
- ✓ 3260 – Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włośnienniczników
- ✓ 3270 – Zalewane muliste brzegi rzek
- ✓ 6210 – Murawy kserotermiczne
- ✓ 6410 – Zmienne-wilgotne łąki trzęślicowe
- ✓ 6430 – Ziołorośla górskie
- ✓ 6440 – Łąki selernicowe
- ✓ 9170 – Grąd środkowo – europejski i subkontynentalny
- ✓ 9190 – Pomorski kwaśny las brzoźowo – dębowy
- ✓ 91E0 – Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe.
- ✓ 91F0 – Łęgowe lasy dębowo – wiązowo – jesionowe

Cennym elementem przyrody są łąki z takimi interesującymi gatunkami jak: goryczka wąskolistna, kosaciec syberyjski, czosnek kątowny.

Na terenie ostoi stwierdzono obecność wielu gatunków zwierząt. Ważne jest przede wszystkim występowanie kilku rzadkich gatunków bezkręgowców (motyli, chrząszczy, ważek) oraz rzadkich gatunków ryb (m.in. kietba białopłetwego i bolenia). Na uwagę zasługuje cenne zimowisko nietoperzy w podziemiach dawnego klasztoru w Lubiążu – jedno z największych stanowisk mopka na terenie południowo – zachodniej Polski. Występuje tu co najmniej 25 gatunków ptaków z Załącznik I Dyrektywy Rady 79/409/EWG, w tym gatunków osiągających liczebność kwalifikującą ostoję (tzw. Gatunki kwalifikujące: bielik, dzięcioł średni, dzięcioł zielono siwy, kania czarna, kania ruda, łabędź krzykliwy, muchołówka białoszyja, bocian biały, bocian czarny, bąk, bączek, błotniak łąkowy, błotniak stawowy, dzięcioł czarny, gąsior, kropiatka, jarzębiatka, lelek, lerka, muchołówka mała, trzmielozad, zimorodek, żuraw.

Bardzo bogata jest flora ostoi z licznymi gatunkami prawnie chronionymi oraz gatunkami rzadkimi i zagrożonymi, tak w skali całej Polski, jak i lokalnie (m.in. liczne są storczykowate). W rezerwacie Odrzyisko występuje obfita populacja salwinii pływającej *Salvinia natans* i kotewki orzecha wodnego *Trapa natans*.

Obszar spełnia rolę bardzo ważnego korytarza ekologicznego. Nie posiada na chwilę obecną planu zadań ochronnych.

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Zagórzyckie Łąki” kod obszaru PLH020053, powierzchnia 359,80 ha, utworzony na podstawie Dyrektywy Siedliskowej. Jest to unikalny w skali Dolnego Śląska Zespół higro – i termofilnych owadów (gł. motyli) i roślin łąkowych, z którymi są one związane. Obszar znajduje się w województwie dolnośląskim, regionie wrocławskim, położony jest na Wysoczyźnie Rościszawickiej pomiędzy miejscowościami Rataje, Zagórzycy, Grodzanów i Prawików. Od strony południowej obejmuje łąki kośne i zadrzewienia śródłąkowe oraz zadrzewienia polne rozwijające się na skarpie pradoliny Odry. Występują tu 4 typy siedlisk naturalnych:

- ✓ 6120 – Ciepłolubne, śródłąkowe murawy napiaskowe
- ✓ 6410 – Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe
- ✓ 6430 – Ziołorośla górskie
- ✓ 6510 – Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie

Siedliska te zajmują 70% obszaru. Główną rolę pełnią tu zbiorowiska łąk trzęślicowych, świeżych i pastwisk. Mniejszą rolę mają fitocenozy z innymi typów roślinności (ziołorośla, murawy). Stan wykształcenia łąk trzęślicowych ma wyjątkowe znaczenie ze względu na obecność licznej grupy gatunków ginących i zagrożonych (m.in. goryczka wąskolistna, mieczyk dachówkowaty) oraz dużą mozaikowość siedlisk. Główną formą użytkowania tych terenów była ekspansywna gospodarka kośna i pastwiskowa. Obecnie ma ona mniejsze znaczenie, co powoduje zanikanie najcenniejszych użytków zielonych.

Na łąkach występuje modraszek telejus i inne higrofilne gatunki motyli. Wyjątkowe walory i przyrodnicze mają łąki świeże szczególnie te ze stanowiskami tak rzadkich motyli, jak przeplatka aurinia oraz wykształcające się w postaci ciepłolubnej na eksponowanych południowych stokach, gdzie towarzyszy im też barczatka kataks.

Obszar posiada plan zadań ochronnych.

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Wzgórza Warzęgowskie” kod obszaru PLH020079, powierzchnia 660,90 ha, utworzony na podstawie Dyrektywy Siedliskowej.

Pod względem administracyjnym obszar w całości znajduje się w granicach powiatu wołowskiego (niewielki fragment w powiecie trzebnickim) w województwie dolnośląskim. Obszar wyznaczony

pomiędzy miejscowościami: Warzęgowo, Pierusza, Pawłoszewo, Ligota Strupińska i Straża. Jest częścią wzniesień położonych w mikroregionie Wzgórza Strupińskie na Wale Trzebnickim. W podłożu zalegają piaski i żwiry z głazami polodowcowymi, pochodzące z moren czołowych, a także gliny zwałowe i ily oraz utwory pochodzenia rzecznoego. Pokrywą glebową stanowią głównie gleby brunatne wyługowane, a także gleby płowe z niewielkim udziałem gleb biellicowych. Obszar obejmuje wzniesienia pokryte zbiorowiskami leśnymi, wśród których dominują grądy oraz mozaikowaty krajobraz rolny w części wschodniej. Tereny odlesione zajmuje roślinność łąkowa, fragmenty dawnych muraw, a w otoczeniu stawów mozaika roślinności wodnej i szuwarowej.

W granicach obszaru stwierdzono 8 siedlisk naturalnych:

- ✓ 3130 – Brzegi lub osuszane dna zbiorników wodnych
- ✓ 6210 – Murawy kserotermiczne
- ✓ 6410 – Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe
- ✓ 6510 – Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie
- ✓ 9170 – Grąd środkowo – europejski i subkontynentalny
- ✓ 9190 – Pomorski kwaśny las brzoźowo – dębowy
- ✓ 91E0 – Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe.
- ✓ 91F0 – Łęgowe lasy dębowo – wiązowo – jesionowe

Dużym walorem są fragmenty łąk ze stanowiskami nasieźrzału pospolitego, goździka kosmatego i różą francuską.

Obszar ma istotne znaczenie dla ochrony barczatki kataks. Tarniny zasiedlone przez nią rosną najczęściej wzdłuż dróg polnych, na miedzach oraz wzdłuż rowów.

Ww. obszar nie posiada planu zadań ochronnych.